

Datum van inontvangstneming : 09/06/2021

Zaak C-269/21**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

27 april 2021

Verwijzende rechter:

Sąd Okręgowy w Krakowie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

31 maart 2021

Verzoekende partijen:

BC

DC

Verwerende partij:

X

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

De procedure voor de verwijzende rechter betreft een schuldvordering uit hoofde van een consumentenkredietovereenkomst. De verwijzende rechter richt zich evenwel op de rechtsprekende formatie die kennis heeft genomen van een voorziening tegen de beschikking van de verwijzende rechter tot zekerstelling van het vorderingsrecht. Hij heeft twijfels omtrent het feit dat deze rechtsprekende formatie onder meer bestond uit en werd voorgezeten door een persoon die tot rechter is benoemd onder schending van bepalingen die vereisen dat organen van rechterlijk zelfbestuur aan de benoemingsprocedure deelnemen.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Het begrip „gerecht dat bij wet is ingesteld” overeenkomstig artikel 2 en artikel 19, lid 1, VEU en artikel 6, leden 1 tot en met 3, VEU, gelezen in

samenhang met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Prejudiciële vragen

1. Moeten artikel 2 en artikel 19, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (hierna: „VEU”) en artikel 6, leden 1 tot en met 3, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten (hierna: „Handvest”), aldus worden uitgelegd dat:

a) een rechterlijke instantie geen bij wet ingesteld gerecht in de zin van het Unierecht is wanneer deze onder meer bestaat uit een persoon die tot rechter bij deze rechterlijke instantie is benoemd in een procedure waaraan geen organen van rechterlijk zelfbestuur hebben deelgenomen die in hoofdzaak bestaan uit personen die onafhankelijk zijn van de uitvoerende en de wetgevende macht, in een situatie waarin het noodzakelijk is dat een orgaan van rechterlijk zelfbestuur dat aan deze vereisten voldoet, aan de benoemingsprocedure deelneemt, gelet op het constitutionele acquis van de betrokken lidstaat en rekening houdend met de institutionele en structurele context, overwegende dat:

- een advies vereist is over de kandidatuur van de betrokken kandidaat-rechter van het college [van presidenten van de rechterlijke instanties uit het rechtsgebied] van de rechterlijke instantie, dat aldus is samengesteld dat de meeste van de daarin zitting hebbende personen zijn benoemd door een vertegenwoordiger van de uitvoerende macht, namelijk door de minister van Justitie, die tevens de procureur-generaal is;

- de huidige Krajowa Rada Sądownictwa (nationale raad voor de rechtspraak, Polen), die is gekozen onder schending van de Poolse constitutionele en wettelijke bepalingen, geen onafhankelijk orgaan is waarin vertegenwoordigende rechters zitting hebben die onafhankelijk van de uitvoerende en de wetgevende macht als leden van deze raad zijn benoemd, en dat derhalve geen sprake is geweest van een rechtsgeldig verzoek om benoeming tot rechter in de zin van het nationale recht;

- de deelnemers aan het vergelijkend onderzoek niet het recht hadden een voorziening in rechte in de zin van artikel 2 en artikel 19, lid 1, VEU en artikel 6, leden 1 tot en met 3, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, in te stellen.

b) een rechterlijke instantie niet voldoet aan de vereisten van een bij wet ingesteld, onafhankelijk gerecht wanneer deze onder meer bestaat uit een persoon die tot rechter bij deze rechterlijke instantie is benoemd in een procedure die afhankelijk is van willekeurige inmenging door de uitvoerende macht, zonder deelname van organen van rechterlijk zelfbestuur die in hoofdzaak bestaan uit personen die onafhankelijk zijn van de uitvoerende en de wetgevende macht of van een ander orgaan dat een objectieve beoordeling van de betrokken kandidaat verzekert, er rekening mee houdend dat de deelname van organen van rechterlijk

zelfbestuur of van een ander orgaan dat onafhankelijk is van de uitvoerende en de wetgevende macht en dat in een procedure voor de benoeming tot rechter een objectieve beoordeling van de betrokken kandidaat verzekert in het kader van de Europese rechtstraditie, die is verankerd in voornoemde bepalingen van het VEU en het Handvest en die het fundament is van de door de Europese Unie gevormde rechtsunie, noodzakelijk is voor de aanneming dat de betrokken nationale rechterlijke instantie in zaken die het Unierecht betreffen de vereiste effectieve rechterlijke bescherming waarborgt en dat bijgevolg het beginsel van scheiding en evenwicht der machten alsmede het beginsel van de rechtsstaat worden geëerbiedigd[?]

2. Moeten artikel 2 en artikel 19, lid 1, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat deze bepalingen, wanneer een in de in vraag 1 beschreven omstandigheden tot rechter benoemde persoon deel uitmaakt van de rechtsprekende formatie van een rechterlijke instantie:

a) rekening houdend met de institutionele context en het systeem waarin zij zijn opgenomen, in de weg staan aan de toepassing van bepalingen van nationaal recht die de uitsluitende bevoegdheid om te onderzoeken of de benoeming tot rechter van een dergelijke persoon rechtmatig is, toewijzen aan een kamer van de Sąd Najwyższy (hoogste rechterlijke instantie in burgerlijke en strafzaken, Polen) die uitsluitend bestaat uit personen die in de in vraag 1 beschreven omstandigheden tot rechter zijn benoemd en die tegelijkertijd voorschrijven dat bezwaren tegen de benoeming van rechters onbehandeld worden gelaten;

b) met het oog op de waarborging van het nuttig effect van het Unierecht een uitlegging van de bepalingen van nationaal recht vereisen op grond waarvan een rechterlijke instantie een dergelijke persoon ambtshalve van de behandeling van een zaak kan uitsluiten krachtens de naar analogie toegepaste bepalingen inzake de uitsluiting van een rechter die ongeschikt is om uitspraak te doen (iudex inhabilis)[?]

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 2 en artikel 19, lid 1, VEU en artikel 6, leden 1 tot en met 3, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (grondwet van de Republiek Polen): artikel 175, artikel 179, artikel 186, lid 1, en artikel 187;

Ustawa-Prawo o ustroju sądów powszechnych (wet inzake de gewone rechterlijke instanties) van 27 juli 2001 (hierna: „p.u.s.p.” of „wet op de gewone rechterlijke instanties”): artikel 3, artikel 29, lid 1, artikel 30, lid 1, artikel 31, lid 1, artikel 33, artikel 36, lid 1, artikel 55, lid 1, artikel 58, lid 2, artikel 107 en artikel 109;

Ustawa o Sądzie Najwyższym (wet inzake de Sąd Najwyższy) van 8 december 2017 – geconsolideerde tekst van 17 december 2020: artikel 26;

Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (wet inzake de Krajowa Rada Sądownictwa) van 12 mei 2011: artikel 9a, artikel 11a, artikel 35 en artikel 44, lid 1;

Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (wet houdende wijzigingen van de wet op de Krajowa Rada Sądownictwa en bepaalde andere wetten) van 8 december 2017: artikel 6;

Kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering): artikel 48, artikel 367, lid 3, artikel 379 en artikel 401;

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Bij de Sąd Okręgowy (rechter in eerste aanleg, Polen) zijn bij het onderzoek van de aan deze rechterlijke instantie voorgelegde beschikking inzake de zekerstelling van een vorderingsrecht twijfels gerezen over de uitlegging van de Unierechtelijke bepalingen. De eis heeft betrekking op een schuldvordering uit hoofde van een kredietovereenkomst die door verzoekers is gesloten met een bank en betreft de vaststelling van de nietigheid daarvan naar aanleiding van het arrest van 3 oktober 2019, ██████████ C-260/18, EU:C:2019:819. Verzoekers zijn natuurlijke personen en hebben de overeenkomst als consument gesloten voor doeleinden die geen verband houden met bedrijfs- of beroepsactiviteiten. Vast staat dat de gesloten kredietovereenkomst een consumentenovereenkomst is en dat deze derhalve wordt beheerst door de nationale bepalingen ter omzetting van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29) en met name door artikel 3851, lid 1, van de kodeks cywilny (burgerlijk wetboek).
- 2 Verzoekers hebben tevens verzocht om zekerstelling van hun vorderingsrecht door hen te ontheffen van de verplichting tot betaling van de maandelijkse termijnen van hun woningkredietovereenkomst alsmede door verweerder te verbieden deze kredietovereenkomst te beëindigen voordat het vonnis in de onderhavige zaak definitief is geworden, en hem te verbieden aan de bevoegde organen informatie over de niet-betaling van de krediettermijnen te verstrekken.
- 3 Hoewel de zekerstelling van het vorderingsrecht van de consumenten door middel van de schorsing van hun verplichting tot aflossing van het krediet voorwerp van een incidentele beslissing is, maakt zij integrerend deel uit van de procedure. In deze procedure moet namelijk uitspraak worden gedaan over de afrekeningen tussen de partijen. De reikwijdte van de eis van verzoekers is derhalve afhankelijk van de vraag of en in hoeverre zij hun schuld daadwerkelijk hebben afgelost. De gevraagde schorsing van de aflossing is hierop van invloed.

- 4 Op 9 oktober 2020 heeft een enkelvoudige kamer van de Sąd Okręgowy w Krakowie (rechter in eerste aanleg Krakau, Polen; hierna: „Sąd Okręgowy”) uitspraak ten gronde gedaan, in de vorm van een beschikking, over het verzoek tot zekerstelling van het vorderingsrecht, dat daarbij door deze rechterlijke instantie is toegewezen. Verweerder heeft op 1 december 2020 een voorziening tegen deze beslissing ingesteld en heeft daarbij verzocht om herziening van de bestreden beslissing en afwijzing van het door verzoekers gedane verzoek om zekerstelling in zijn geheel.
- 5 In het licht van de thans geldende civiele procedure wordt een dergelijke voorziening onderzocht door dezelfde rechterlijke instantie en dezelfde sectie, maar door een kamer van drie rechters. Voor de behandeling van de zaak is een rechtsprekende formatie bestaande uit drie rechters aangewezen waarvan een rechter, meer bepaald AT, die in dit geval de functie van rechter-rapporteur heeft en die tevens de president van de rechtsprekende formatie is, onder twijfelachtige omstandigheden tot rechter van de Sąd Okręgowy is benoemd. Deze omstandigheden liggen ten grondslag aan de prejudiciële vragen.
- 6 De rechtsprekende formatie waarin deze persoon zitting had, heeft de bestreden beschikking naar aanleiding van de door verweerder ingestelde voorziening aldus herzien dat het door verzoekers gedane verzoek om zekerstelling van het vorderingsrecht in zijn geheel is afgewezen. Tegen een dergelijke beslissing staat geen voorziening meer open.
- 7 Deze uitspraak is terugverwezen naar de verwijzende rechter, die gegronde twijfels heeft over de verenigbaarheid van de samenstelling van de genoemde rechtsprekende formatie met het nationale recht en het Unierecht, alsmede over de geldigheid en het nuttig effect van een dergelijke beslissing. Deze beslissing is van essentieel belang voor de algehele rechtspositie van de betrokken partijen, en de gerezen onzekerheid over het nuttig effect ervan als gevolg van de samenstelling van de betrokken rechterlijke instantie is tevens van wezenlijk belang voor de beslechting van de gehele zaak. Indien de beslissing over de gevraagde zekerstelling van het vorderingsrecht nuttig effect blijkt te sorteren, moeten de verzoekende partijen het krediet maandelijks blijven aflossen en moeten zij, indien zij dit niet doen, bijzonder zware gevolgen dragen omdat zij in dat geval worden gekwalificeerd als insolvente schuldenaren en worden ingeschreven in een speciaal register, hetgeen hun rechtspositie aanzienlijk zou aantasten. Het kan ook betekenen dat aan deze partijen een bijkomende boeterente in rekening wordt gebracht of dat de overeenkomst door de bank wordt beëindigd. Het heeft ook een zeer grote invloed op de mogelijkheid tot wijziging van de ingestelde eis. De verzoekende partijen hebben derhalve het volste recht op rechtszekerheid met betrekking tot de rechtmatigheid van de beslissing over de zekerstelling en de vraag of deze beslissing rechtsgevolgen sorteert. Een rechterlijke instantie dient ambtshalve te onderzoeken of een belangrijke procedurele beslissing die van invloed is op de beslechting van een geschil ongeldig is.

- 8 De verwijzende rechter heeft gegronde twijfel over de vraag of de uitspraak ten gronde over de gevraagde zekerstelling van het vorderingsrecht, die is gegeven door een rechtsprekende formatie waarvan de samenstelling de nietigheid van deze uitspraak tot gevolg heeft, bindend voor hem is dan wel of hij de procedure van de voorziening van de verwerende partij opnieuw moet inleiden zodat volgens het stelsel van aleatoire verdeling van zaken een nieuwe rechtsprekende formatie wordt aangewezen die deze voorziening in behandeling kan nemen en waarin de persoon wiens benoeming tot rechter wordt betwist, geen zitting heeft. Bovendien is het voor de betrokken partijen onduidelijk of de onderzochte uitspraak nuttig effect sorteert en of deze hun rechtspositie gedurende het proces definitief regelt. Anderzijds stelt de verwijzende rechter dat hij, indien hij de door de verwerende partij ingestelde procedure van de voorziening niet¹ opnieuw inleidt, ervan uitgaand dat deze voorziening niet op rechtsgeldige wijze is behandeld, zich niet alleen bloot aan een klacht betreffende de buitensporig lange duur van de procedure krachtens de bepalingen van de Poolse rechtsorde maar tevens aan ernstige beroepsgevolgen, waaronder een tuchtrechtelijke procedure.
- 9 Met betrekking tot de status van de rechter wiens benoeming gegronde twijfels doet rijzen zij opgemerkt dat het verzoek tot benoeming van AT tot rechter van de Sąd Okręgowy te K. bij besluit nr. 515/2020 van de Krajowa Rada Sądownictwa (nationale raad voor de rechtspraak, Polen; hierna: „KRS”) van 7 juli 2020 is ingediend bij de Poolse president. De constitutionele status van de KRS is in Polen voorwerp van betwisting en zal naar aanleiding van voorzieningen die zijn ingesteld door voormalige leden van dit orgaan van wie de ambtstermijn voortijdig is beëindigd, ongetwijfeld ook door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens worden onderzocht. De gevolgen van de eraan ten grondslag liggende wetwijzigingen zijn tevens voorwerp van het arrest van 2 maart 2021, A.B. e.a. (Benoeming van de rechters bij de Sąd Najwyższy – Beroep), C-824/18, EU:C:2021:153.
- 10 AT was de enige kandidaat voor een vacante post van rechter bij de Sąd Okręgowy te K. Ter terechtzitting van 1 juni 2020 is over haar een gunstig advies uitgebracht door het college van de presidenten van de rechterlijke instanties in het rechtsgebied van deze Sąd Okręgowy (hierna: „college van presidenten”). Daarbij zij opgemerkt dat dit college van presidenten grotendeels bestaat uit presidenten van sądy rejonowe en van de sąd okręgowy (rechterlijke instanties van eerste en tweede aanleg) van wie de benoeming rechtstreeks is beïnvloed door de minister van Justitie, die tevens de procureur-generaal is. Over de kandidatuur van AT is geen advies uitgebracht door de vergadering van rechters van de Sąd Okręgowy. De Poolse president heeft AT op 4 februari 2021 tot rechter benoemd.
- 11 Artikel 58 p.u.s.p. in de thans geldende versie bepaalt dat indien er meer dan een kandidatuur voor een vacante post van rechter wordt ingediend, alle kandidaturen worden onderzocht tijdens dezelfde vergadering van het college van presidenten.

¹ NvdV: Mogelijk vergist de verwijzende rechter zich en moet „niet” worden weggelaten.

Deze bepalingen zijn gewijzigd bij wet van 20 december 2019, waarbij voornoemde wet met ingang van 14 februari 2020 is gewijzigd. Voorheen werden dergelijke kandidaturen onderzocht door de algemene vergadering van rechters van het betreffende rechtsgebied. Het college van presidenten van een sąd okręgowy bestaat thans uit de president daarvan en de presidenten van de sądy rejonowe uit het rechtsgebied van de betrokken sąd okręgowy. Al deze personen worden overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 24 en 25 p.u.s.p. benoemd door de minister van Justitie/procureur-generaal, dat wil zeggen door een vertegenwoordiger van de uitvoerende macht. In het geval dat er een advies over de kandidaat-rechters wordt uitgebracht, zijn bij het uitbrengen daarvan tevens de door de rechters gekozen afgevaardigden betrokken, maar hun aantal is aldus samengesteld dat zij in vergelijking met het aantal door de minister benoemde presidenten altijd in de minderheid zijn. Bovendien is een dergelijk advies niet bindend. De wetgever heeft derhalve elke reële invloed van de organen van rechterlijk zelfbestuur op het verloop van het proces van benoeming van de Poolse rechters volledig geëlimineerd.

- 12 De verwijzende rechter vestigt met name de aandacht op de positie die in het huidige rechtsstelsel wordt ingenomen door de minister van Justitie. In 2016 zijn het ambt van minister van Justitie en dat van procureur-generaal samengevoegd. De dubbele functie van het ambt van minister van Justitie en dat van procureur-generaal die bij die wet is ingevoerd, ging gepaard met een aanzienlijke versoepeling van de eisen waaraan een kandidaat-procureur-generaal moet voldoen. Als gevolg daarvan kan deze dubbele rol voortaan door een actief politicus worden vervuld. Het is veelzeggend dat dit gepaard ging met een aanzienlijke uitbreiding van de bevoegdheden van de procureur-generaal. In het bijzonder kan deze thans verzoeken om de verrichting van bijzondere opsporingshandelingen in een specifieke zaak die rechtstreeks verband houden met het lopende vooronderzoek (het betreft activiteiten als het controleren van briefwisseling of het afluisteren van telefoongesprekken), alsmede kennisnemen van de bij dergelijke handelingen verzamelde gegevens. Hieraan zij toegevoegd dat de ustawa o Prokuraturze (wet op het openbaar ministerie) niet voorziet in voorwaarden inzake de toelaatbaarheid of in beperkingen van dergelijke handelingen van de procureur-generaal, hetgeen een risico van misbruik met zich brengt. De procureur-generaal heeft tevens het recht om in elke individuele zaak instructies te geven, ook wat betreft de strekking van specifieke procedurele handelingen, alsook om de besluiten van lagere openbaar aanklagers te vernietigen of te wijzigen en om zaken van hen over te nemen. De politieke controle die de laatste jaren op de rechterlijke instanties wordt uitgeoefend, is vergaand en geschiedt ook met behulp van „zachte” maatregelen, die verband houden met de versterking van het bestuurlijke toezicht van de minister van Justitie op de rechtspraak. Over het algemeen is voorzien in beperkingen van de bevoegdheden die voortvloeien uit de verkiezing van de colleges van presidenten en van de organen van rechterlijk zelfbestuur, gevormd door de vergaderingen van rechters van de verschillende rechterlijke instanties. Bij wijze van voorbeeld zij erop gewezen dat een rechter wiens taken worden gewijzigd, daar thans geen bezwaar meer tegen kan maken bij het bevoegde college van presidenten maar

zijn bezwaar dient te richten tot de KRS, een orgaan waarvan de leden-rechters worden gekozen door het Poolse parlement en dat derhalve gepolitiseerd is. Het college van presidenten heeft tevens het recht verloren om een bindend bezwaar tegen een kandidaat-kamerpresident te maken en om zich te verzetten tegen de selectie van de rechters die belast zijn met het interne bestuurlijke toezicht op een rechterlijke instantie. Dit recht is uiteindelijk overgedragen aan de minister van Justitie, die tevens de procureur-generaal is. Een inschikkelijke rechter-toezichthouder kan het leven van de rechters in aanzienlijke mate bemoeilijken door hun werk op tendentieuze wijze te controleren op bevel van de politiek benoemde president van de betreffende rechterlijke instantie. Tot voor kort bepaalde artikel 86, lid 6, p.u.s.p. dat indien de president van een rechterlijke instantie bezwaar maakte tegen bezoldigde didactische nevenactiviteiten van een rechter, de betrokken rechter voorziening tegen een dergelijk besluit kon instellen bij het college van presidenten van de bevoegde rechterlijke instantie. Thans is deze bepaling ingetrokken en kan een rechter geen voorziening tegen een dergelijk negatief besluit meer instellen. Een willekeurige en niet voor toetsing vatbare weigering van instemming met de verrichting van een nevenactiviteit kan in handen van de nieuwe, politiek benoemde presidenten van de rechterlijke instanties al snel een bijkomend instrument van repressie worden. De wijzigingen van de wet op de gewone rechterlijke instanties hebben de minister van Justitie de mogelijkheid geboden om de presidenten van de rechterlijke instanties zonder tussenkomst van de organen van rechterlijk zelfbestuur op willekeurige wijze te selecteren, en gedurende een overgangperiode van zes maanden na de inwerkingtreding van de wetwijzigingen kon hij tevens de in functie zijnde presidenten en vicepresidenten van de rechterlijke instanties op willekeurige wijze ontslaan. Als gevolg van de beschreven herziening van de wet op de gewone rechterlijke instanties heeft de minister van Justitie binnen een periode van 6 maanden na de inwerkingtreding daarvan op willekeurige wijze, en vaak met gebruikmaking van onjuiste of gemanipuleerde statistische gegevens betreffende de arbeidsresultaten van de betrokken rechterlijke instanties, 158 presidenten en vicepresidenten van gewone rechterlijke instanties op verschillende niveaus van hun functie ontheven voordat hun ambtstermijn was verstreken. Erger nog is dat het voornaamste criterium voor de benoeming van hun opvolgers geen inhoudelijk criterium was, maar hun mate van loyaliteit ten opzichte van het ministerie van Justitie lijkt te zijn geweest, wat blijkt uit de omstandigheid dat verschillende personen die geen managementervaring hadden of zelfs tuchtrechtelijk zijn bestraft, zijn benoemd in de plaats van de van hun functie ontheven presidenten. Tegelijkertijd zijn veel van deze personen in het licht van hun bevoegdheden „boven hun stand” gedetacheerd bij hogere rechterlijke instanties. Presidenten van rechterlijke instanties hebben een aanzienlijke invloed op de arbeidsomstandigheden van de rechters, onder meer door het toekennen van verlof, het verlenen van toestemming voor het volgen van opleidingen of voor het verrichten van aanvullende bezoldigde activiteiten en het nemen van beslissingen tot overplaatsing van rechters tussen verschillende kamers. Deze prerogatieven van presidenten en hun rechtstreekse afhankelijkheid van de minister van Justitie (aan wie zij het door hen uitgeoefende ambt uitsluitend te danken hebben en op

wiens bevel zij op basis van niet nader omschreven criteria uit dit ambt kunnen worden ontheven) zorgen ervoor dat zij een instrument kunnen worden om druk uit te oefenen op rechters die de autoriteiten onwelgevallig zijn. Een dergelijke situatie doet zich reeds voor bij een groep Poolse rechters, waaronder de verwijzende rechter, in de persoon van Waldemar Żurek, rechter in deze sąd okręgowy, die zonder inhoudelijke motivering en zonder rechtsgeldig gegeven beslissing van een college van presidenten tussen kamers met verschillende bevoegdheden is overgeplaatst. Terwijl in een dergelijke situatie voorheen een voorziening kon worden ingesteld bij het door rechters gekozen college van presidenten van een sąd apelacyjny (bestaande uit de president van de betrokken sąd apelacyjny en de presidenten van de sądy okręgowe in het rechtsgebied van deze sąd apelacyjny), is thans de gepolitiseerde KRS het orgaan dat bevoegd is om een dergelijke voorziening in behandeling te nemen. Hieraan zij toegevoegd dat een „onwelgevallige” rechter door zijn overplaatsing tussen verschillende kamers bijvoorbeeld ook kan worden belet kennis te nemen van een specifieke zaak. Als daarenboven in aanmerking wordt genomen dat de minister van Justitie directeuren van rechterlijke instanties thans benoemt op basis van een willekeurig besluit en niet op grond van een vergelijkend onderzoek, wordt het potentieel voor onrechtstreekse druk op de individuele rechters nog groter. Bij het beheer van het administratief ondersteunend personeel kan een directeur van een rechterlijke instantie een rechter bijvoorbeeld een goede griffier of assistent ontnemen en in zijn plaats een onervaren persoon aanstellen of een rechter verplaatsen naar een kantoor dat hij moet delen met meerdere andere personen. Een rechter die na een overplaatsing door een president van een rechterlijke instantie op een nieuw, hem onbekend gedeelte van zijn bevoegdheidsgebied wordt „neergezet” en die vervolgens door de directeur van fatsoenlijke arbeidsomstandigheden wordt beroofd, kan veel gemakkelijker fouten maken of bijdragen aan de buitensporig lange duur van een procedure, zodat de inleiding van een tuchtprocedure tegen hem nooit ver weg is. Kortom, de aanzienlijke toename van het bestuurlijke toezicht op de rechterlijke instanties door de minister van Justitie/procureur-generaal, alsmede het feit dat dit toezicht heeft plaatsgevonden ten koste van de bevoegdheden van de organen van rechterlijk zelfbestuur hebben tot gevolg dat er een doeltreffend instrument van bestuurlijke druk op de individuele rechters is ontstaan, hetgeen afbreuk doet aan het vereiste van onafhankelijkheid van de rechters van externe factoren en ertoe leidt dat op onwelgevallige rechters verschillende „zachte” vormen van druk en repressie kunnen worden uitgeoefend. De minister van Justitie/procureur-generaal stelt tevens de tuchtfunctionaris van de gewone rechterlijke instanties en zijn twee plaatsvervangers aan. Daarnaast heeft deze functionaris plaatsvervangers bij de sądy apelacyjne (appelrechters) en sądy okręgowe (rechterlijke instanties die in eerste of tweede aanleg oordelen) geselecteerd uit de zes kandidaten die aan hem zijn voorgesteld door de algemene vergaderingen van rechters van deze rechterlijke instanties. Bovendien heeft de minister van Justitie het aantal rechters bij de verschillende tuchtrechtelijke instanties bij de sądy apelacyjne op willekeurige wijze vastgesteld en heeft hij de rechters van die rechterlijke instanties met name aangewezen. Een aanwijzing door de minister is voor de rechters bindend, ongeacht of zij ermee instemmen in

functie te treden, en zonder dat tegen het besluit van de minister een voorziening kan worden ingesteld. De minister van Justitie kan in om het even welke specifieke zaak zijn eigen tuchtfunctionaris ad hoc (een zogenoemde tuchtfunctionaris van de minister van Justitie) aanstellen, hetgeen de bevoegde functionaris uitsluit van de procedure en inhoudt dat de inleiding van een procedure wordt gelast, waarbij zij opgemerkt dat de minister van Justitie over het algemeen ook zelf bevoegd is om de inleiding van een dergelijke procedure te gelasten. Ten slotte kan de tuchtfunctionaris van de minister van Justitie in het geval van tuchtrechtelijke vergrijpen die door het openbaar ministerie als opzettelijke strafbare feiten kunnen worden vervolgd, eveneens worden geselecteerd uit procureurs die zijn aangewezen door de nationale openbaar aanklager. In een dergelijke situatie kan de minister van Justitie/procureur-generaal de tuchtfunctionaris bindende instructies geven, wat hem „de vrije hand” in de betrokken procedure geeft. De aan de minister van Justitie/procureur-generaal toegekende bevoegdheid om met betrekking tot de zaak van een specifieke rechter een door hemzelf aangewezen aanklager te detacheren getuigt wederom van de rechtstreekse invloed van de politieke macht op tuchtprocedures tegen rechters. Hoewel het mandaat van de tuchtfunctionaris van de minister van Justitie verstrijkt zodra de uitspraak houdende weigering om een tuchtprocedure in te leiden of houdende de afdoening daarvan zonder beslissing definitief is geworden of zodra de uitspraak waarmee de tuchtprocedure wordt beëindigd definitief is geworden, belet dat de minister van Justitie niet om in dezelfde zaak wederom een tuchtfunctionaris aan te stellen. Dat komt volgens artikel 112b, lid 4, p.u.s.p. overeen met een bevel de procedure in dezelfde zaak tegen dezelfde rechter te hervatten, die aldus in een staat van permanente verdenking kan worden gehouden. Op voornoemde wijze heeft een politicus van de fractie die de uitvoerende macht uitoefent rechtstreekse invloed op de afwikkeling van het vraagstuk door wie rechters in tuchtprocedures tegen hen worden aangeklaagd en berecht. Ten slotte heeft de minister van Justitie/procureur-generaal het recht om zich te verzetten tegen het besluit van een tuchtfunctionaris houdende weigering om een procedure tegen een rechter in te leiden. Een dergelijk verzet is voor de betrokken functionaris bindend en verplicht hem om de procedure in te leiden en deze te voeren in overeenstemming met de door de minister gegeven richtsnoeren. Dit recht van verzet is niet onderhevig aan kwantitatieve of temporele beperkingen (afgezien van het feit dat de minister 30 dagen heeft om verzet tegen elk besluit aan te tekenen, wat zeer lang is). Het verzet van de minister kan derhalve worden herhaald, en aangevatte tuchtrechtelijke handelingen tegen een rechter kunnen in de praktijk onbeperkt worden voortgezet. De laatste tijd zorgen deze bevoegdheden ervoor dat de minister het verloop van de precontentieuze fase van om het even welke tuchtrechtelijke procedure in feite volledig kan controleren en deze controle aldus kan uitoefenen dat de betrokken rechter in een staat van permanente verdenking verkeert. Bovendien wijst de minister van Justitie de leden van de tuchtrechtelijke instanties in eerste aanleg aan. De tuchtrechtelijke instantie van tweede aanleg is de zogenoemde tuchtkamer van de Sąd Najwyższy, die ondanks de schorsing van haar werkzaamheden als gevolg van de door het Hof genomen voorlopige maatregelen haar activiteiten blijft uitoefenen. Het feit dat de

persoon die bevoegd is om de aanklagers aan te wijzen en die de rechtsprekende formatie van de rechterlijke instanties van eerste aanleg samenstelt een actief politicus is uit de fractie die de uitvoerende macht uitoefent, is een van de belangrijkste indicaties van de politisering van tuchtprocedures tegen rechters. Bovendien biedt artikel 231 van de kodeks karny (wetboek van strafrecht), dat al geruime tijd wordt bekritiseerd wegens de onnauwkeurige omschrijving van de bestanddelen van de daarin genoemde strafbare feiten (overschrijding van de bevoegdheden of niet-nakoming van de verplichtingen van een ambtsdrager) een inschikkelijk openbaar ministerie de mogelijkheid om tuchtrechtelijke vergrijpen en zelfs de rechtsprekende activiteit van de rechters als strafbaar feit te kwalificeren. De door de minister benoemde tuchtfunctionarissen hebben tientallen tuchtrechtelijke procedures aanhangig gemaakt tegen rechters die het beginsel van scheiding der machten verdedigen. Tegen velen van hen, onder wie de verwijzende rechter, is een tuchtrechtelijke procedure aanhangig gemaakt op de enkele grond dat zij volgens de geldende procedure hebben verzocht om vaststelling van de status van rechters die zijn benoemd door de gepolitiseerde KRS.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

Voor het overige is de motivering van de verwijzing nagenoeg identiek aan die in zaak C-181/21.